

Harjusaaret

Rullstensåsöar i Östersjön med litoral och sublitoral vegetation

Koodi: 1610

Luontodirektiivin luontotyyppi (liite I)

BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, kehityssuunta vakaa

Luonnehdinta

Harjusaaret ovat Itämeren hiekka- ja sorasaaria, jotka ovat muodostuneet jääkauden kuljettamasta ja kasaamasta, rae-kooltaan lajittuneesta maa-aineksesta. Luontotyyppiin kuuluvat saarten lisäksi niitä ympäröivät vedenalaiset hiekkapohjat. Harjusaari on usean luontotyypin muodostama kokonaisuus, jolla esiintyy yleensä useita varsin harvinaisia luontotyyppisiä kuten 'Itämeren hiekkarantoja', 'vedenalaisia hiekkasärkkiä' ja 'kuivia nummia', jotka kaikki ovat myös luontodirektiivin luontotyyppisiä.

Harjusaarten koko vaihtelee pienistä, juuri vedenpinnan yläpuolelle ulottuvista särkistä laajoihin, sisäosistaan metsäisiin saariin. Kasvi- ja hyönteislajistossa on usein harvinaisia ja uhanalaisia hiekkaisen elinympäristöjen lajeja. Vedenalaisissa osissa on hiekkapohjille ominaista kasvi- ja pohjaeläinlajistoa, Saaristomerellä ja Ahvenanmerellä muun muassa meriajokasniittyjä.

Harjusaarten luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä piirteitä ovat avoimien hiekka- tai sorarantojen esiintyminen ja niille ominainen kasvi- ja hyönteislajisto, rantojen puhtaus, maaston kulumattomuus, metsien luonnontilaisuus sekä

vedenalaisten hiekkapohjien rehevöitymättömyys, veden suuri näkösyvyys ja irrallisten ja kasvien päällä kasvavien rihtimalevien vähäisyys.

Levinneisyys

Harjusaaria on paikoittain Suomen rannikolla ja saaristossa, eniten Salpausselkien ja harjujaksojen mereen ulottuvilla jatkeilla Saaristomerellä, Suomenlahden itäosissa ja Perämerellä. Hailuoto on selvästi suurin harjusaaremmen.

Nykytila ja uhkatekijät

Harjusaarten määrä ei ole vähentynyt, mutta niiden luonnontilaisuus on heikentynyt muun muassa loma-asutuksen, uimaranta-, veneily- ja muun virkistyskäytön sekä paikoin hiekanoton ja metsätaloustoimien vuoksi. Vedenalaiset osat ovat kärsineet Itämeren rehevöitymisestä etenkin Saaristomerellä ja Suomenlahdella. Tulevaisuuden uhat ovat pääosin samoja, lisäksi vieraslaji kurturuusun leviäminen uhkaa entistä enemmän hiekkaisen merenrantojen alkuperäistä kasvillisuutta ja siihen sitoutunutta hyönteislajistoa.

Kuva: Anne Raunio